

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan lausunto hallituksen esitykseen laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Ohessa neuvottelukunnan yleisluonteinen lausunto. Useat neuvottelukunnan jäsenet lähettävät lisäksi omat erilliset lausuntonsa tai edustamansa tahon lausunnot, painottaen niissä tärkeinä pitämiään asioita.

Lain tarkoitus

Neuvottelukunta kiittää siitä, että lain tarkoituksiksi on kirjattu eläinten hyvinvoinnin edistäminen ja eläinten suojeleminen parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. ⁽¹⁾

Eläinten olennaiset käyttäytymistarpeet

Eläinten olennaisten käyttäytymistarpeiden korostaminen lakiluonnoksessa on neuvottelukunnan mielestä hyvä asia. Esimerkiksi kiitämme sitä, että lihaksi kasvatettavien nautojen liikkumisen rajoittaminen pitämällä niitä parteen kytkettynä on loppumassa siirtymäajalla.

Lakiluonnokseen jää edelleen kuitenkin ristiriitaa lain periaatteiden, erityisesti eläinten olennaisten käyttäytymistarpeiden toteutumisen, ja pitokäytäntöjen välille.

Neuvottelukunta ei ole yksimielinen lakiesitykseen kirjatusta siirtymäaikajärjestelyistä. Osa pitää siirtymäaikajärjestelyjä tärkeinä lain tarkoituksen toteutumiseksi, osa pitää siirtymäaikoja liian pitkinä ja ongelmallisina.

Pysyvän pitopaikan määritelmä

Neuvottelukunta pitää tärkeänä, että nisäkkäiden ja lintujen pysyvä pitopaikka määritellään lakitekstissä tarkemmin.

Vesi nisäkkäiden ja lintujen pysyvässä pitopaikassa

Jatkuvan veden saannin vaatimus nisäkkäiden ja lintujen pysyvässä pitopaikassa on neuvottelukunnan mielestä hyvä asia.

Neuvottelukunta pitää veden saannin vaatimuksen poikkeuksia hyväksyttävänä silloin, kun ne edistävät kyseisten eläinten hyvinvointia.

Neuvottelukunta toivoo, että asetustasolla määritellään tarkemmin sellaiset poikkeukset, joissa jatkuvasta veden saannista voidaan poiketa eläimen hyvinvoinnin vuoksi. Poikkeusten tulisi perustua tutkittuun tietoon eläimen veden tarpeesta.

Sallittujen tuotantoeläinten lista

Tuotantoeläimiksi sallittujen eläinlajien positiivilista on neuvottelukunnan mielestä hyvä periaate.

Kivunlievitys kipua aiheuttavissa toimenpiteissä

Kivunlievityksen vaatimus eläimille suoritettavissa kivuliaissa toimenpiteissä on neuvottelukunnan mielestä hyvä asia.

Vasikoiden nupoutus asianmukaisessa kivunlievityksessä on maassamme laajasti käytössä. Neuvottelukunta on antanut vuonna 2021 maa- ja metsätalousministeriölle kannanoton, jonka mukaan tarkoituksenmukaisia ja sikojen hyvinvoinnin kannalta parempia vaihtoehtoja karjuporsaiden kirurgiselle kastraatiolle ovat pistoksina toteutettava immunologinen kastratio tai karjuporsaiden kasvattaminen leikkaamattomina karjuina. Kirurgisesta kastratiosta luopumiseksi on tehtävä toimintasuunnitelma.

Eläinjalostus

Eläinjalostussäädösten tarkentaminen ja selkeyttäminen on neuvottelukunnan mielestä hyvä asia. Eläinten hyvinvoinnille haitalliseen jalostukseen on tärkeää puuttua niin tuotanto- kuin lemmikkieläintenkin kohdalla.

Neuvottelukunta on vuonna 2011 nautojen hyvinvointia koskevassa kannanotossaan ottanut kielteisen kannan Belgian sininen -nautarodun eläinaineksen tuontiin Suomeen. Rodulle on tyypillistä pakaralihaksen niin sanottu kaksoislihas, mikä vaikeuttaa paitsi normaalia poikimista niin myös eläinten liikkumista. Sinikettujen hyvinvointia koskevassa kannanotossaan neuvottelukunta on vuonna 2018 todennut, että jalostukseen ei saisi valita sinikettuja, joilla on vääntyneet jalat tai jotka ovat hyvin suurikokoisia.

Eläinten lopetus

Neuvottelukunta on tyytyväinen yksiselitteiseen kirjaukseen siitä, että eläin tulee aina lopettaa tai tainnuttaa ennen verenlaskua. Isoissa määrissä lopetettavien kalojen tainnutusmenetelmiä tulisi kehittää.

Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Neuvottelukunnan mukaan on hyvä, että valvovien viranomaisten toimintamahdollisuuksia parannetaan ja tehostetaan. Esimerkiksi oikeus asiantuntijan ja avustajan käyttöön valvontaa tehtäessä sekä eläintenpitokiellon valvonta ilman epäilyä eläinten hyvinvointimääräyksen rikkomisesta auttavat ratkaisemaan joitakin valvontatyössä esiin nousseita ongelmia.

Lain perusteluissa voitaisiin myös tuoda esille eläintenpitäjän oikeus käyttää valvontatilanteessa vastaavanlaista asiantuntijaa tai avustajaa silloin, kun se ei viivästytä valvontaa.

Käytännössä eläinten hyvinvoinnin on todettu hyvin usein vaarantuneen myös silloin, kun niiden haltijat ovat voineet huonosti. Tästä syystä on hyvä, että viranomaisilla ja muilla tahoilla on ilmoitusvelvollisuus tilanteessa, jossa havaitaan avun tarpeessa olevia eläimiä.

Neuvottelukunta toteaa, että valvontaviranomaisen on järjestettävä eläinten hyvinvointimääräysten noudattamisen valvonta niin, että se on yhdenmukaista, laadukasta, tehokasta sekä riittävästi resursoitua.

Neuvottelukunnan mukaan on myös hyvä, että valvontaviranomaisella on mahdollisuus neuvoa eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi. Asiayhteydessä tulisi neuvottelukunnan mielestä painottaa eläimen omistajan tai pitäjän velvollisuutta ottaa selvää eläinten hyvinvointiin liittyvistä asioista.

Lakiluonnoksesta puuttuu virka-ajan ulkopuolinen valvontaeläinlääkäreiden päivystys. Tämä voi aiheuttaa eläinten hyvinvoinnin vaarantumisen riskin.

Kielletyt välineet ja laitteet

Neuvottelukunta on tyytyväinen, että lakiluonnokseen on kirjattu eläinten hoidossa ja käsittelyssä kiellettyjä välineitä ja laitteita. Mikäli sähköpiiskaa ei kielletä, neuvottelukunta pysyy 6/2017 kirjatussa kannassaan, että teurastamon ulkopuolinen sähköpiiskan käyttömahdollisuus tulisi antaa vain eläinlääkärille tai sitä tulisi voida käyttää vain eläinlääkärin valvonnassa ja näissäkin tapauksissa vain toimenpiteen yhteydessä.

Eläinten hoitajan osaaminen

Neuvottelukunnan mielestä on hyvä, että eläimen pitäjältä ja hoitajalta vaaditaan riittävää osaamista eläimen asianmukaiseksi hoitamiseksi sekä, että eläimistä huolehtii riittävä määrä päteviä hoitajia. Hyvää on myös se, että alle 16-vuotias ei voi yksin vastata eläimestä. Neuvottelukunta pitää hyvänä myös hoitajan osaamiseen liittyvää kirjausta, että hoidossa oleva eläin on totutettava käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin.

Neuvottelukunta suosittaa, että osaamista tulisi edellyttää myös eläinten kanssa tekemisissä olevilta ja eläinten hyvinvointiin vaikuttavilta muilta ammattikunnilta, esimerkiksi sorkanhoitajilta, kengittäjiltä ja keritsijöiltä.

Varautuminen eläinten hyvinvointia uhkaaviin häiriötilanteisiin

Vaatus ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävän varautumisesta tulipaloihin, sähkökatkoksiin ja muihin vastaaviin eläinten hyvinvointia uhkaaviin häiriötilanteisiin on hyvä kirjaus. Parasta olisi, että häiriötilanteet voitaisiin kokonaan estää toimivan hälytysjärjestelmän avulla.

Neuvottelukunta esittää, että eläimille elintärkeiden toimitusten, kuten sähkön ja veden, lopettamisesta olisi toimittajan ilmoitettava valvontaviranomaisille.

Neuvottelukunnan puolesta

11.01.2022

Olli Ruoho

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan puheenjohtaja

¹⁾Eriävä mielipide lausuntoon kohtaan Lain tarkoitus

Tuomas Herva katsoo, että lain perustelut eivät edistä esitettyssä muodossa riittävästi eläinten hyvinvointia eli lain tarkoitusta. Niitä on syytä muuttaa ja täsmentää siten, että kaikki eläinten toteutuvan hyvinvoinnin kannalta oleelliset seikat voidaan ottaa huomioon lain toimeenpanossa ja kaikessa hyvinvointiin vaikuttavassa muussa lainsäädännössä.